

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО НАЧАЛНА И ПРЕДУЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА
КАТЕДРА „ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА“**

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Орлин Панайотов Дворянов

Относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ (Професионално направление 1.3. „Методика на обучението по изобразително изкуство“).

Тема на дисертационния труд:

„Мястото и ролята на пространствените художествени форми и на дигиталните технологии в обучението на ученици от горен курс“

Автор на дисертационния труд:

Любен Николаев Кулелиев

Научен ръководител:

Проф. д-р Орлин Панайотов Дворянов

Дисертационният труд на Любен Кулелиев е с общ обем 309 страници, от които 232 страници са текст-изложение и 77 страници приложения, отделени в самостоятелно книжно тяло. Структуриран е в увод, три глави и заключение. Трите отделни приложения са свързани тематично с трите основни глави от дисертацията и съдържат основно фотоси, таблици, схеми, въпросници и списъци, мултимедиен слайд (презентация) и диаграми – общо 154 отделни фигури.

В увода на дисертационния труд са представени концепцията на изследването и актуалността на проблема. В глава първата Кулелиев развива теоретични постановки свързани с изследваната проблематика. Проучени са голям брой литературни и интернет източници.

Дизайнът на изследването е представен във втората глава. В него са включени, като се описват подробно, предварителните проучвания на терен и външните параметри на системата, на която се базира изследването. Проследява се формирането на теоретичен модел и методически модул. Описани са и използваните диагностични инструменти.

В третата глава са представени организационните параметри на изследването. Описват се етапите, в които се извършват апробация, адаптация и реализация на експериментален модел за работа с ученици от горен курс на обучение. При анализа на резултатите се ползват количествени и качествени подходи.

В заключението е налице обобщение на получените резултати. Направени са съответни изводи, както и препоръки. Отбелязват се приносите на дисертационното изследване.

Дисертационният труд засяга важни аспекти на съвременното художествено образование в страната. Още като ученик в Средното художествено училище за приложни изкуства в София, Любен Кулелиев е преминал курс на обучение, в който се отделя внимание на пространствените художествени форми. В последствие като студент в специалност „Изобразително изкуство“ (ФНПП, СУ „Св. Климент Охридски“) в рамките на дисциплините свързани с т.нар. „неконвенционални форми“ той проявява траен интерес към интердисциплинарната специфика на съвременното изкуство и използването на дигитални технологии в процеса на обучение. Бих искал да подчертая, че през годините на своето следване, както и по време на написването на докторантския си труд, Кулелиев участва в множество международни младежки проекти, като на някои от тях е ръководител. По европейската програма „Младежта в действие“ е доброволец към немска неправителствена организация от гр. Потсдам (Германия). Този сериозен опит свързан с организационна работа в художествената област определя и насочването му към дисертационен труд, чието изследване засяга прилагането на „неформални образователни методи и практики в обучението на ученици от гимназиален етап в областта на пространствените художествени форми“. Изследваният контингент е сведен до обучаващите се в училищата по изкуствата и културата, под методическото ръководство на Министерството на културата.

При проведените интервюта с ученици авторът на дисертационния труд установява, че „отношението към изкуството остава в по-голяма степен на формално ниво и се пренебрегва концептуалната му страна; учениците нямат възможност в учебно време да се запознаят практически и да експериментират с различните средства на съвременните пространствено художествени форми“. Наред с това по време на изследването се установява и липсата на разработени практики за представяне на учениците в публична среда въпреки, че е налице желание не само от тяхна страна, но и от самите директори на училищата.

Тук именно организационният опит на докторанта спомага значително за осъществяването на връзки между няколко институции, а именно Министерството на Културата, средните училища по изкуствата, неправителствената организация Център за неформално образование и културна дейност „Алос“ и фондацията „Америка за България“. С тяхно съдействие става възможно апробирането на разработената от Любен Кулелиев Методическата система „Паралелни стъпки, паралелни пространства“, съставена от десет тематично различни учебни модула.

Проведеният експеримент обхваща 24 реализации (в 11 училища) по един от учебните модули – „Художествени инсталации и конструкции“. Всичките реализации са свързани с конкретни „художествени намеси в пространствена среда“, а дигиталните технологии се използват като допълващо дидактическо средство в обучението по изкуство. Освен това реализациите са разделени в четири основни типа: „Сборни групи *Дарби*“, „Учебно време“, „Учебно-творчески практики“ и „Събитийни“.

В рамките на провеждане на експеримента е извършена огромно количество работа в която се включват 277 ученици от IX, X и XI клас. В известна степен този обем от художествени дейности забавя във времето провеждането на анализа на получените резултати, но това се оказва от голяма полза за максимално пълноценното извеждане на дисертационния труд до отличен финал.

Смятам, че за специалистите в областта на художественото образование, свързано със съвременното изкуство, дисертационният труд предлага великолепни иновационни практики и методически решения. Направеното от докторанта е от съществена важност за настоящия динамичен период, в който се налага навлизането на добре обмислени и качествено приложени съвременни концепции в образованието по изкуствата. Трябва да се има предвид, че осъвременяването на учебното съдържание е наложително в новите обществени условия и е желано от новите поколения.

Като университетски преподавател имал възможността да проследи пряко в продължение на седемнадесет години възходящото творческо и педагогическо развитие на Любен Кулелиев убедено предлагам на уважаемите членове на научното жури да оценят дисертационния му труд максимално и му присъдят образователната и научна степен „доктор“.

София

01.09.2017 г.

(проф. д-р Орлин Дворянов)